

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

The Performance of Village Committee in Si Chomphu District, Khon Kaen Province

สมหมาย วงษ์อุตม และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Sommai Wongudom and Pichairat Muenduang

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Mai746_1221@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และเสนอแนวทางและพัฒนากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือตัวแทนครัวเรือน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test สำหรับการเปรียบเทียบระดับการการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.667) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 2.560) รองลงมาคือด้านอำนวยการ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.633)

ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริม และพัฒนาในแต่ละด้านได้

คำสำคัญ : การปฏิบัติหน้าที่; คณะกรรมการหมู่บ้าน; การพัฒนาหมู่บ้าน

Abstracts

The purpose of this research is to examine the performance of the village committee of Si Chompu district, Khon Kaen province. The samples in this study are the 393 representatives of the households by using the formula of Taro Yamane (Yamane.1973: 125). The tool for data collection is the questionnaire concerning the operation of the committee in the area which primarily consists of three parts. Statistics methodologies used for the data analysis are descriptive statistics (number, percentage, median, and standard deviation of the samples' datum) and inferential statistics which include T-test and F-test that are applied to compare the level of each member's performance categorized by individual factor. The study broadly shows that the overall operative performance of the village committee is at an excellent level ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 6.667). The highest mean goes to the "other" section ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 2.560) and the directive section ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.633), respectively.

The comparative result of the degree of operation of the village committee categorized by individual factor finds out that ages are significantly and statistically different in 0.05 degree whereas there is no difference in gender and educational background. The suggestion for the operator of the village committee in Si Chompu district, Khon Kaen province is that the organizations and officials involved can utilize the result of this research to improve and strengthen the particular section.

Keywords : Performance/Operation; Village Committee; Village Development

บทนำ

หน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) มีหลายประการโดยยึดหลัก การบูรณาการคน และ บูรณาการงานในหมู่บ้าน ทำหน้าที่บริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน เปรียบเสมือนเป็น “คณะรัฐมนตรีของหมู่บ้านให้เกิดเอกภาพและก่อประโยชน์สูงสุดต่อพี่น้องประชาชน ดังคำขวัญที่ว่า “ประเทศต้องมีรัฐบาล หมู่บ้านต้องมี กม.” (กรมการปกครอง 2556 : 10) ซึ่งหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านมาจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น

1) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ตีวรรคสอง คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและปฏิบัติหน้าที่นั้นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน ของราชการหรือที่นายอำเภอ มอบหมายหรือผู้ใหญ่บ้านร้องขอ และวรรคสามให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรม ที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

2) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงานประณีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ให้อำนาจไว้

3) นโยบายของรัฐบาล กระทรวง กรม จังหวัด และอำเภอ ซึ่งการดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้านจากทุกหน่วยงานจำเป็นต้องมีคณะกรรมการหมู่บ้านในการช่วยดำเนินงาน

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นองค์กรหลักมีความครอบคลุมดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านชุมชน ในทุก ๆ ด้าน

ปัญหาที่พบในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น คือ ในปัจจุบันมีหน่วยงานต่างๆ ได้จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรของตนเอง ทั้งที่เป็นการจัดตั้งตามกฎหมาย และจัดตั้งตามแนวทางปฏิบัติหลากหลายเป็นการเฉพาะ ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นของหน่วยงานเหล่านั้น มีความหลากหลายและแตกต่างกัน เช่น การประณีประนอมข้อพิพาท การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในหมู่บ้าน การรักษาสาธารณสุขของหมู่บ้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การส่งเสริมผู้ยากจน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านไม่สามารถบูรณาการในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อำเภอสีชมพู มีเนื้อที่ประมาณ 328,750 ไร่ หรือ ประมาณ 529.041 ตารางกิโลเมตร ซึ่งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 10 ตำบล 115 หมู่บ้าน ถือเป็นอำเภอขนาดใหญ่ มีผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านจำนวนมาก จึงเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อเสนอแนวทางและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู

จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร จำนวน 23,099 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 7 ด้าน มีระดับการมีส่วนร่วมให้เลือกตอบ 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 7 ด้าน

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและทดสอบแบบสอบถาม ดังนี้

1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัย 7 ด้าน

2) กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม นำร่างปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

4) นำแบบสอบถาม ไปตรวจสอบแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6) นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม ฉบับนี้

7) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน ตำบล จำนวน 393 คน

2. บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนักความคิดเห็น ดังนี้ มากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน , มาก เท่ากับ 4 คะแนน , ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน , น้อย เท่ากับ 2 คะแนน และน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

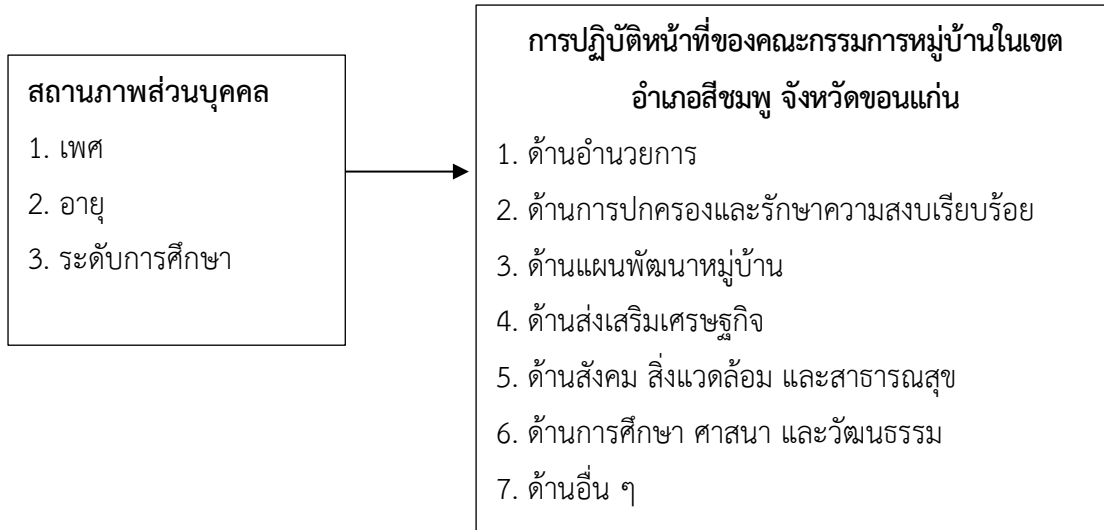
2. นำคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติหน้าที่รายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ 4.51 – 5.00 เท่ากับ มากที่สุด 3.51 – 4.50 เท่ากับ มาก 2.51 – 3.50 เท่ากับ ปานกลาง 1.51 – 2.50 เท่ากับ น้อยและ 1.00 – 1.50 เท่ากับ น้อยที่สุด

3. การจัดอันดับ จัดตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย

4. การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ (t-test for Independent Samples) และเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance หรือ One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ (Multiple Comparison) โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's Method) โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แนวคิดจากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านแต่งตั้งคณะทำงานต่าง ๆ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	205	52.2
หญิง	188	47.8
รวม	393	100.0
อายุ		
18 – 38 ปี	134	34.1
39 – 59 ปี	215	54.7
60 ปี ขึ้นไป	44	11.2
รวม	393	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	374	95.2
ปริญญาตรีขึ้นไป	19	4.8
รวม	393	100.0

ตารางที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน	ระดับปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านอำนวยการ	3.80	0.633	มาก	2
2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	3.80	0.593	มาก	2
3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน	3.66	0.630	มาก	4
4. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ	3.71	0.677	มาก	3
5. ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข	3.69	0.801	มาก	5
6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.71	0.842	มาก	3
7. ด้านอื่นๆ	3.90	2.560	มาก	1
รวม	3.77	0.667	มาก	

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.771$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.903$) รองลงมาคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.807$) ด้านอำนวยการ ($\bar{X} = 3.804$) ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.714$) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.712$) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.691$) และด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.657$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศโดยใช้สถิติทดสอบ Independent t-test พบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุโดยใช้สถิติทดสอบ F-test (One – way ANOVA) พบว่า อายุที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน และด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษาโดยใช้สถิติ **Independent t-test** พบว่าระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยในด้านอำนาจการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกันกับระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยสรุปได้ดังนี้

1) ด้านอำนาจการ บุคลากรต้องมีความพร้อมในการบริการประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลา มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการติดต่อราชการ สถานที่ควรพร้อมให้บริการแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีช่องทางการติดต่อของหน่วยงานที่หลากหลายเพื่อความสะดวกในการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์ หรือ เฟซบุ๊ก

2) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ควรเข้มงวดในการปฏิบัติตามกฎหมายของหมู่บ้าน ควบคุมการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน มีการจัดเวรยามเพื่อตรวจความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านในช่วงกลางคืน เผื่อระวังและควบคุมปัญหาเสพติดภายในชุมชน ควบคุมปัญหาวัยรุ่นขับขี่รถเสี่ยงดังตอนกลางคืน

3) ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้าน เช่น ตัดหญ้าข้างถนนล้างท่อระบายน้ำในชุมชน ควรเพิ่มไฟส่องสว่างในหมู่บ้าน เพื่อให้มีแสงสว่างที่เหมาะสม พัฒนาระบบน้ำประปาเพื่อให้เข้าถึงทุกครัวเรือน ปรับปรุงซ่อมแซมถนนในชุมชน และควรมีการชี้แจงเรื่องการใช้เงินกองกลางของชุมชน

4) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดตลาดเพื่อรองรับผลผลิตด้านเกษตรของชุมชน มีการจัดการอบรมและให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้เป็นสินค้า OTOP และควรมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ผลักดันให้เป็นชุมชนต้นแบบเกษตรยั่งยืน

5) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์แยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดขยะในชุมชน ควรมีการจัดวางถังขยะในพื้นที่สาธารณะ เช่น บริเวณลานกีฬา สวนสาธารณะ ตัดแต่งต้นไม้ กิ่งไม้ เพื่อให้สภาพแวดล้อมในชุมชนน่าอยู่ และไม่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ มีการกำจัดวัชพืชในแหล่งน้ำ รณรงค์ลดเผาขยะมูลฝอย ลดการเผาอ้อยหรือซังข้าว เพื่อลดปัญหาฝุ่นละอองในอากาศ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตร และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) เพื่อการเป็นการป้องกันและลดการแพร่ระบาดของโรค

6) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและความร่วมมือกับโรงเรียน ครู และนักเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการสนับสนุนด้านศึกษา เช่น มอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียน และสนับสนุนจัดงานประเพณี หรือวันสำคัญทางศาสนา

7) ด้านอื่น ๆ คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและดูแลชีวิตความเป็นอยู่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ภายในพื้นที่รับผิดชอบ และมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ประชาชนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์โดยภาพรวม พบว่า ภาพรวมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านอำนาจการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน โดยตำแหน่งต่างๆเหล่านี้ได้ผ่านการเลือก เลือกตั้ง ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ภาวะการเป็นผู้สูงอายุ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านจึงมีผลการปฏิบัติงานในระดับมาก

การเปรียบเทียบทางระดับสถิติระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในด้านอำนาจการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันกับกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในด้านต่างๆ ที่ให้บริการประชาชนหรืออำนวยความสะดวกอื่นๆ มีความเสมอภาคกันไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง

การเปรียบเทียบทางระดับสถิติระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านที่แตกต่างกันในด้านอำนาจการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ และพบว่าอายุที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน และด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละช่วงอายุ มีทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน ที่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะปัจจัยด้านอายุอาจมีผลต่อการแสดงความคิดเห็น และที่ไม่แตกต่างกัน

อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ในช่วงเดียวกัน (39 – 59 ปี จำนวน 215 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 393 คน)เป็นส่วนมาก

การเปรียบเทียบทางระดับสถิติระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านการปฏิบัติด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีผู้จบการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 374 คน และมีผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 19 คน ทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1) ด้านอำนวยการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการประสานและติดตามการทำงานของคณะทำงานต่าง ๆ ทั้ง 7 คณะ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสาร เช่น การให้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนสมาร์ทโฟน เป็นต้น

2) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

3) ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านนำความรู้ไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ และเพื่อให้เกิดการบูรณาการและการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน

4) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และสร้างความรู้ตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้ การป้องกันการบุกรุกป่า และการบริหารจัดการขยะ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาครั้งถัดไป ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน
- 2) การศึกษาครั้งถัดไป ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 3) การศึกษาครั้งถัดไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในแต่ละช่วงอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2556). *คู่มือ กม.* โรงพิมพ์อสาธาธิษฐานดินแดน: กรมการปกครอง
ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร.

Yamane. (1973). *Taro Statistic : An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.